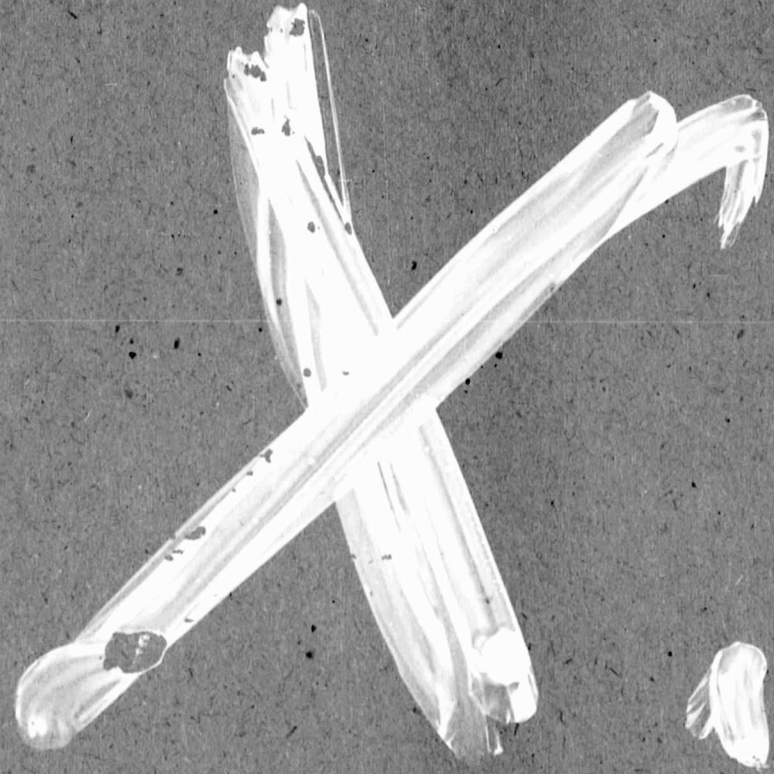

-23-

22. Ms.U. 2118/V: Magyar irodalomtörténeti jegyzettöredék

at a jogot is megengedi a Horvátoknak a mult orszá-
gyiulán, egyetértéssel az am szolgálatot az okot is föl-
belire.

De a miniszterium nem adott okot, mert csak egy
kérdést tett annak felelés. De mindenki tudta a törvényen,
mért a törvény természeténél fogva nem lehetett a miniszter-
nek látni elfogadni. Ha az országgyűlés elismerte,
hogy azoknak joguk van a dolgokat saját nyelvi-
kés elintézni, a miniszterium hivatala is magat
arra, hogy a magyar nyelv mellett még a horvát nyel-
ven is beszélni és írtatni kell nekik.

A horvátok nagyon sokat ügyletek a hárs al-
kissa. De az állást a mult országgyűlési üléseknél
hagyta is hatalmával biztosított. Befolyást minden
nemességnek. A miniszterium leginkább a törvény
meghallgatni azt a bont, aki mint állunk meg a
kereset kérésben a kérésre nekik is válaszolni.

A miniszterium nem vonakodott a hárs al-
ta népszerűsége, hogy az ügyben lehet a Horvátország
nyugalma is lehet álltani. A bont azonban nem a-
karta ezt tenni, hanem a kérésre elvitatott, aki a
magyar kormánytól elvitatott a kérésre.

A horvátok nek voltak ugyan szerelmek; de őket nem
a nemzet és minisztérium okozta. Ezek ugyanakkor
csak a régi kormánytól és a nemzet mindig arra ti-
nikedett, hogy őket orvoslja. És most akart a minis-
térium Jella-michal ismét kérésre lépni; hogy rögtön in-
dítson harcot a szerelmek ellen, és a szűk törzset
felpróválja. De bár csak az is, hogy ezt megakadály-
ozhassa, elpusztított a kérésokhoz.

Világosan lehet látni, hogy a magyarok egyáltalán
nem voltak nem szolgáttak a fölkelésnek. Meg lehet in-
teni, hogy ha egy nemzet kéri a szabadságot, és ker-
dőt fog ennek kifizetése, és az ilyen kérés jelleme
nem; és olyant pedig nem lehet meginteni, amelynek
jelleme van és az elnyomottak maradványa.

A dolog így áll. Ők önkéntes felkeltek, hogy
magyarországi elakozni és Európába menek-
ni akarnak. Kérnek kérést, hogy a
hűségük és, hogy nem akarják a magyar kor-
onához tartozni, amely a királyi család legesőbb tá-
masza.

Hűségük és, midőn a horvátok inkább akartak
engedelmeskedni az orosz osztrák minisztériumnak,

mint a magyaroknak? Annak semmi esze sincs, hogy ki-
rághat megtudja videni; nehogy földönfutó legyen.
Mindemestre nagyott hűség a magyar koronától fig-
gemi; amely egy szívről és lelkeket felkelti a királyt: „Fogj
ide királyok, támaszkodjatok semmi egyen hűségünk
mi megváltunk a pokol ellen is.”

Vagy nagyott hűség az osztrák minisztérium és osztrák minis-
ter figgemi; amely most mincs, és ha volna is ezekre
a kérésekre: ki is tiltatná, ki parancsol nekik; nem
tudna válaszolni. És ők mennek, hogy a hűség-
üket felkelti, felkeltésnek V. Ferdinánd ellen.

És mennek, hogy a minisztérium Bécsbe ki-
vetket küld, és az őt elemek titkárát csinosít; ahhoz
nem lesz semmi hívdalom. Ez kitűnő dolog. Hisz magya-
rok nem bírnak nek, majd elhagyják Európát, ha
majd európai kérései várják a dolog. Tény az, hogy az
osztrákai hárszólás ideje el. Erről mincs kétség.

A következő dolog a orosz kérés. Itt nem lehet is-
métel semmi okot felhozni, mert Magyarországon
se nem lehet, de amely itt külön államot akar
alkotni, és mellette az államra.

A polgári ontása mégis bűnös és nagy dolog, éppen

ezt a kormány az új házasságban tekintetbe veszi; hogy
az elcsúszott nevet a polgári háborúba beleeranni olyan
cselkevisi ügyet ha a miniszterium elutasítja. Ezen
után megidéml. Slatinnek is embernek a kérését. Ezen
után a kormány a miniszterium kongresszust összehívni;
hogy az országtestületi eljárásnak is elmut megöröszölje.

Így hivatalos úton Bujarics úrnak egy gyűlést amily-
en a szerbek kimondották, hogy ő, mint különálló
nemzet, hová is törvényeket is szaboztatnak vajdát. Et
közbenek bejöttök az ez a miniszterium kérését
biztosokat küldött ki; hogy amennyire lehet, csillapítsa
a szerbeket. Ezzel gondoskodott az az ügyintéze-
sől, de biztos hadsereget is körülmények között nem
könyvi dolog önkéntelenül. Ezzel nyersen lesz az
országban nére, ha elvonulna a házadok felhívja hozzá
egyet, vagy csak addig ne kerítaná el, míg lesz elég
erő a magyaroknak, hogy azt elűzze. A harmadik do-
log az alábbi tartományok állapota. A magya-
rok megkérve, hogy a belső dolgait más nemzetek
ne avatkozzanak, és így is sem avatkoznak azok dol-
gaiba. De a Pruth mellett egy nagy ^{császár} sereg van, amely
lehet irántuk barátságos vagy ellenséges, ezt felkérjük

re kell lenni. Eddig még az orosz sereg nem lépett be
Oláhországba. Ekkor a miniszterium megkérdezi
hivatalosan, hogy mit akar, azt felelt, hogy az új tarto-
mányok megvidései jöttek le is a magyarokkal mind-
dig barátságban akar lenni, míg ismét nem veszi, hogy olyan
fegyverkezési lesz, amely rá nem veszelhet. Lehet, hogy azok-
ra is tölthet akik a Moldva és Oláhországok között
menekültek. Magyarországon csak minden ment-
sőt, de nem tűr, ha azok visszavonulnak a rendelkezéssel
tel.

A negyedik dolog bosnyákországi iránt történt. Bosnyák sereg
A bosnyák sereg 40-50000 főt álló sereget gyűjtött össze,
hogy Szerbia nyugtalanságát fégyelje is iszen tartoa.

Végre Kossuth megemléke Magyarországi és Ausztriában Magyarországi és Ausztriában
közönséget, és azt mondja, hogy ez utóbbinak fejt, hogy nem ^{mozgassa}
uralkodhatik Magyarországon tölthet. A magyar nemzet
pedig nem heptando más kedvűt jogait megnyitálni.
Megvárannak azok a mozgalmak, amelyek által a hadi-
gyi; továbbá pénzügyi társat az osztrák miniszterium-
nak vissza akajak szerezni. A hová mozgalom is
övezetükben van ezekkel, mert Fellerich is ugyanazt
akarja. Végre is az osztrák miniszterium megvárta a

magyarnak, hogy ha a horvátokkal meg nem alkuszik, jól fogja mondani a semlegenséget. Erre aztán a magyar miniszterium így megfelle, amint a nemzet becsülete meghívta.

Ezután az osztrák miniszteriumtól ismét jött egy irat, amely Kossuthot retteteti, pénzügy miniszternek tartja, mert nem akart Zeilassichnek pénzt adni. Kossuth azt mondja, hogy megédesülne, hogy oxm-
ke köpjék, ha az horvát ellenségeink pénzt adotti volna. Később ezt a dolgot a bécsi miniszterium monarchia felforgatásnak tekintette és kiadott 150.000 forintot.

Ezt a magyarok millánus hangvételűnek, de ne haragudjanak, mert a bécsi miniszterium mondta. De ezután új miniszterium alakul, ismét fogja, hogy ezen politikát nem követheti, ha csak ellazgya a szög-
got nem provokálja és az osztrák szövegesei helyett hirtelket nem keres. Most lehet két osztrák vezérnyel.
is az előtt felmelt mozgalmakat. Mindezek miatt a horvát nagy részben van, vagy lesz, ha polgári nem a-
karnak inni. Ezért az ország külsővettségben találhatja
biztonságát.

A magyar miniszterium ezekre válaszolt is ism.

dipástor angolkkal esztházisba liput és felkísérte
őket az allayotokból. Az angoloktól pedig olyan választ
nyert, amilyent se maga idekire tekintve tudott adni
és csak annyira segít a magyarokat, amennyire sa-
ját idekire kívánja meg.

Kossuth azt mondja, hogy a Franciaország iránt
nagy rokonszonnal viselkedett, de nem szeretné, ha az segít-
né horvátokat. De az ifj. Franciaország tanulság arra, hogy min-
den kör a szabadság idejében történi, és minden szent
fáradások, igen könnyen jut a szabadságjainak alá, ha
túl lép a korlátok. Elegendő emiatt a dolog, hogy Párisban a
polgárok 12.000 polgárt ölték meg. Ettől az isten öre-
ze meg házánkat.

Az osztrák Német Birodalammal a szabadság elleni Német- és Magyarorszá-
gyországok jót kell lennie. Eppun ezért a magyarok hívták.
Frankfurtba kiadottak két embert, hogy esztházisban a
nemzetkés is vonják a szövegesei két ország között a
barátságot, meg tudják így Magyarországot jogaitól em-
nút a vezetés. De mivel hogy nagy a szó, és hűbéri
külföldiekkel is esztházisban a magyarok; a horvát
ugy nem élhet, mint az en betű, akik mi is az egy-
gyt gathatnak, de ereje nincs.

Devid a hadsereg megajánlása ügyében Ezután Kossuth a jelenlévőket felhívja azon-határokatra, hogy jelentik ki, hogy nemzet elhatározta horajel teljes erejéből megvédeni és olyan alkut nem fogad el, amely a szabadságot megsemmisíti, továbbá, hogy ha lehet, kiűzők és békét, ha pedig nem, akkor felhatalmazza a kormányt, hogy az 200.000 főből álli sereget állítsa össze, ha ezt nem is egyszerre, de rögtön 40.000 embert, e ennek ellátására szükséges milliókat. Most egyelőre, ha nem lenne elegendő pénz, ország, Kossuth kijelenti, hogy felhatalmazást kéri, hogy a hitelt megvásárolja a kormánytól és a határ időig papír pénzzel keltsék az országos szükségletét.

Kossuth ezt vili, hogy a képviselőház ismét a nyától függ az ország jövője. Ha a nemzet érzi, hogy megtudja magát menteni, minden nagy vesztésem van, akkor a haza megmentésének kezdését nem kell félfiggessen.

Ha az egyik nap ezek a miniszterek vannak, a másik nap lehetnek mások, de ezeknek kötelessége a haza minden vesztését megvédeni. Ezért Kossuth ünnepélyesen kéri a haza nevében az 200.000 katonát e ennek szükséges pénzét. (Ekkor Kossuth Pál

a lakosságától elragadtatva elkelt, a legmegelőzőbb, "Megadjuk!" mire az egész képviselőtestület felállt és jött az egész csobor kiállt, "Megadjuk!" Kossuth ezt követően Bejött. szennel azt mondotta, hogy a nemzeti ügyek nem a kart, mint a haza megmentését előmozdítani. Ha a lakosok valami szűkebb köréssége van, az csak azután gondolkodjanak arra, minden más a haza megmentésére. Ezt akarta ő kéri, a képviselőtestület felállt, de a kiterjedt a haza megmentésére elvitt. Ez azt mondja, hogy ha annyi energia lesz a körülményben mint a nemzeti ügyekben, akkor Magyarország, meg a sokat kapni sem fogja megvédeni.

Ezen beszédet mondotta Budapesten 1848. július hó 11-én.

Salaz László

Szigetvár ostroma

Szoliman Sziget
ellen indul.

Szoliman török szultán, Péterváradnál készült
átkelni a Dunán. De oxon körülmény miatt fog
egyik tisztjét elhahamodni a szigetvár óráig megölt és
kínált flusák mányolta, a szultán elvitt Szigetvárat
akarta megfogni. Ezen Ezerkés a Drávan feltt át
és aug. 5. én már 40 ezer emberrel és 300 ágyúval Sziget
alatt volt. A vár őrsége 7000 magyar horvátból állott.
A vár kapitánya Zrínyi Miklós, megküldött katoná
inak és őrségeknek, hogy a várat halálukig védni
fogják. Zrínyi kötelezte őket, míg távozzal jött
el Szigetvár, elkészíteni a várat esztendő támadásra.

Az első ostrom.

A szigeti vár három részből állott. Először
magaiból a várból, oxton az ő és új várakból. Az utóbbi
kat Zrínyi fegyvertálla és a várat teljesen elárta. A
várak szept-napjánal szakadatlanul tartott.

A magyar hadak
gyülekezése.

Először a magyaroknak, osztrákoknak volt össze
gyűjtött haduk elg, úgy hogy az egész török sereg
bizonyt megmiskolcshelel volna, de nem vitett a régi
szept hős Zrínyi reg. trügeri, hanem fontosnak tar.

tették Győrül táborot iktu, és ott várni meg a török
felmentek.

Zrínyi reg. miklós maradt és az őrséget a török ke. a török aug 14. ostrom
zib. jutott. Először tört mint 3000 török esztél de a vár
őrsége is megfogyatkozott.

Szoliman Zrínyinek egész Horvátországot, birtokot
ígért, ha a várat átadja, de Zrínyi nem heder tette rá. A
törökök Zrínyi fial is elfogták és meg akarták ölni. Ha
a várat el nem adja. Az őrséget is elakar tak csabítani.
és Zrínyi ellen lártani Aug 26. an ostromot rendeztek
a vár ellen a törökök. Az ostromot az őrség visszaverte.
Egy folyt az ostromok. Aug 29. én a mohácsi vez
erfordulóján folyt legádázabbul az ostrom. Az egy
és beteg szultán lóra ült és katonáinak mutatva ma
gát, hogy bátorságot és erőt bennük. Az ostromlók
azonban ezt az ostromot is hősiesen visszaverték. Szept 2. an
a törökök aknákat ásnak. Szept 5. én a vár kőr
falai összeomlanak. A törökök nyomban ostromhoz
fogtak, de Zrínyi a támadást visszaverte. A rotha
mai körtehelelben kelt hűtűt az őrséget és a várakat se
gyűkést megemléstette. A nagy vezér küldött a régi
ostromhoz, de Szoliman már megozint élvi.

Koliman' halala.

Betegsége növelte a borsxiuag, melyet az i. k. entlen
ostrom okozott. Halálát Szokolis, a nagyrossi el-
teltelte, míg az új szultán török országból megke-
zetti.

Szep zen a törökök ejfelig löntek a toronyt, melybe
 Zrínyi is csüggé visszavonultak. Szep 8-an, minden a török
 kiellénálles már lehetetlen volt, Zrínyi derült arccal
 magára vette dolmuszját, drágaságait felvosi, a város
 kúcsait magához vosi, s 100 aranyat törz melléjük
 juttatniul annak, aki át megöli. Ertán felkötött arany
 kardját, kilepi az udvarra és a v. tőrchet esküjű törz
 emlíkörteti. Örk elrut. L a pranciált, pajzsot, kiserket
 követni.

Hirohama's

Eriny a xászlot' Zuvancs Lónononk edje, hasonora
kialtanak „Férens”-t is a kapu kinyit. Egy cigizet, mely
vasdambókkal volt megtöltve a törökök elnyomult sa-
mára bört. Erinyt rögtön egy gyógo' mellett elfején ta-
láljo. Mellette elhullának legdeszakabb nőtnei Erinyi
még lelegyett, amikor a törökök megtalálták, után
a járnások a gájához n. tük, aki lemgőten fejt el
várban lévő nőket, gyermekeket a törökök unna
plkencolták. Perenk Férens ak. telfogtak a törö-

- 129 -

köik vallatjaks, hogy holvannak a vár kinnsei. Ez azt mondja, hogy Krinyi eligette őket, de annál több löpor van a várban, mely mindjárt elfog robbani. Imig törökök a várba melőtt figyelemmeltek volna a várban lévő tömennyeknek. rököket, a löpor felszobant, 12000 törököt temettek el a városok. A nagy vezér Krinyi fejét a táborban köntő hordoztatta, majd elküldte Salim vezérnek, a testet pedig eltemették.

Frinyi a költő utolsó évei

Pauler Gyula.

c Ukor I. Lipót trónra lépett, Magyarországnál
sárga időknél nízett elibe. A török fenyegette II. Rákóczi
Györgyöt is Erdélyt.

A bécsiak fitték örvetüznit a törökkel is csak
akkor gondoltak háborúra, mikor ez már Magyar-
országot fenyegette. A háború után váltakozó sa-
rencsával folyt, végre 1664-ben a keresztényekre iszor-
vott kérvénnyel fordulást s végre a törökök Gunt-
Gottthardnál keményen megverték, s 10 nap múlva
már békét is kötöttek, mely a győztes keresztényekre szi. Aranygyalmozással
béké.

—130.—

egyenlítés volt.

A magyar nemzet szomorúan tűrte a helyze-
tét, de úgy látszott, hogy meg fog szabadulni a tör-
köktől, mert több nyírági hatalom, a Habsburgok
segítségére szellett.

A szentgotthárdi csatában újra felragyogott
a magyar dicsőség, törököket már egy szárad óta
nem is láttunk, mint a szentgotthárdi. Akonban
a szentgotthárdi béke végül vetett a nép reményeknek.
Tobbanok is elkeseredtek, akik a Habsburgháznak
eddig hű hívei voltak és a háborúban hőiesen
harcoltak: mint Zrínyi

Miklós gróf öccse Péter, Lippay György ester-
gomi és gróf Vessényi Ferenc, kik egyuttal az
elégültek élén állottak.

Ezek közül kivált eszre és tehetségre méltóan
Miklós a költő, aki egy főrangú nemes családból szá-
mazott. Ez buzgó katolikus maradt mind ha-
láláig, de a protestánsok is megértették benne. Péter
gondolatai mind a háza jövára irányultak.

Őt látván látták, hogy két olyan nemzet mint a
magyar és a török egymás mellett meg nem lehet

nek is ezért mindenki a törökök kiűzésén fáradozott a török elűz-
tett, erre saokatta nagy híri órák emléke, aki szeged-ellenesé.
vái romjai állatt halhatatlan dicsőségét szerzett a
nemzetnek.

Zrínyi Miklós nagy előzetéssel foglalkozott a
kölökhelyi történeti szakkal és is nagy érdeklődéssel Zrínyi mit költő
olvasata műveiket és maga is nagy munkásságot
fejtett ki tőlen. De főgondja mégis a fegyverrel és
ama sok aprócska rózsákkal a török kökkel szem-
tárazsra adta támmelít bátorságának, vitézs- mit hő-
gének, hőnisségeinek. E körben tapasztalattal szer-
zett és hírtől igyekezéssel leleményességével a töröknek
több vereséget szerzett, melyek nevel ismerté tették. A
törökök rettegtek, a magyarok hőszék voltak rá.

Zrínyi előzetével történelmi tanulmányozá-
sai körben rájött, hogy reform nélkül a török sa-
nyargatásnak nem lehet véget. A keresztény ar-
tók kezdve attól tanulmányozta a hadászatot a
legújabb korig is ami jó volt igyekezett a nemzetisével Reform Állam a
megismertetni. Egy jól foglalkozott magyar szeged magyar hadászattal
akart szerezni, melyet a törököket nem csak kiűze-
de támadásait meg is tarolja. Perce ehhez előre

Ujvárvár.

Ernyi győzelmei
Muraközben.

Ernyi kegyelme.

I. Lipót és környé-
ke.

sor a megselelt magyarországnak egyetértése lett volna szükséges. Erdély pedig nagy veszedelm fenyegette a török risztól. Ernyi quag egykor becsapá-
valkal akarta a háborút megkezdni és Erdély szomszé-
sát meghódítani. Errel építette a kálvária mellett Ujvárvá-
rát, mely jó mezejike volt a magyar postárokhoz.
E várszerű mintegy kihívása küzdelemre, amig elen-
teuccoli püsztel m. hagyta a várményt, Morvát és
Krisztianat, addig a bán hórsam megvárta a Juna men-
tét és Juna mentét és a törökök kitzem megselelt vára
alatt. De mikor Montecuccoli átvette a várszerűt és
nemes őrséget rakott belé, melyet a török nem sokára or-
ra isapított. Ernyit ezután kegyelme, kegyelme, kegyelme,
amit ő felepitett, azt az okoz mind lerombolni hagy-
ta.

Hiába köte a varasdi fejezéseknek, am
akaiták más a hatalmas fejezék meg hatalmasabb
tenni a kisiek.

Ernyi tudta, hogy Lipót előtt nem lebeg a hara-
jara, és hogy a magyarokat ellenkeinek tekint. De tudta
is hogy a nemzet rá van szorult Krisztian a
török miatt.

Váranban a varasdi kiki után látott, hogy Krisztian
nagy nem akarja, vagy nem bírja megvédeni Magyaror-
szágot a törökök. De Magyarországnak több kegyelme fejedelm-
sem vagy rokonszemet talált, s lehetett nemüli, hogy
Ernyi fele fordult s III. Lajos pápa tiszkeini herceg
a spanyol király is töltén kitzintették őt. A francia és
svéd királyok őrséke alatt álló sejmái szövetség kül-
dött ellenőrs regitregit a török ellen, mely csapatok min-
den időközben vitzinttek. Meg hatalmasabb támasz
XIV. Lajos francia király, aki 6000 embert küldött regit-
regit a törökök ellen. S megmívelt a had megke-
rtt volna, 10,000 tallert küldött a magyar bánoknak.

Majd megselelt kedett szentől szembe a franciákkal a
szelgett hársdi csata után, mely győzelem nagyott vitz-
miki volt közönbe. A csata után a franciák ke-
rit fogták Ernyit is bánutlák a díbeeg, mii vitz hirt Ernyi.

Beszilgetés közlen szoba jött az országos valmas is.
lapota és az egy francia marquis az la teret aján-
lotta fel, hogy vilázzák meg XIV. Lajost magyar ki-
rályja és Ernyi legyen az ország helytartója. De Ernyi
orator volt, ammi ke nem becsapott az megselelt la mii.

Attila föld rokonsz-
m is regitregit.

A franciák és
Ernyi.

Kül. Tüdte, hogy az ország fog még véstani sokat a varvari béké után is.

Az udvar aggodalmában nézte a fővárosi ellenke-
zint'stást tartott, hogy Zrínyi újból háborút szed a tör-
ökök ellen. Ezért okt. 31-én az udvar Bécsbe hívta
A. Bicsi tanácskört, a primást, Zrínyit stb. tanács urát,
Veszlenyi nádort, a primást, Zrínyit stb. tanács urát,
hogy véket felváltgasson, megnyugtassa és a békét elő-
gádjassa. De a gyűlés nov. 25-én halasztották, mert
a rossz utak miatt a nádor nem tudott megérkezni.
Zrínyi halála. Zrínyi országon ezt már nem érte meg. Okt.
18-án egy vadkan mögött vadászott kőben.

Az udvar nagy örömmel fogadta a győzelem hírt, s
örömeiben szatózta a törökök. Magyarország is a ke-
resztény Európa nagy része győzelem öltött a nagy
keresztény hűségért.

Glaxának pusztulása a török időben

Lelancs Ferenc

A török harcok nagy romlással jártak hazánkra. A törökkel vívott harcok
Az utas és földművelő nem volt kevesen a portyázás káros hatása.
csapataiktól. Ezáltal sok helyen elpusztult és sok
vidék elnéptelenedett.

Városainkat egyes királyok felváltgatták.
Lej. városok voltak Magyarországon: Ungvár, Zuda
Görögöm Pécs stb. Budát egy német utas, a mag-
sburghoz hasonlították és fene valóban muszáj fel-
de kisgazdított.

De a török uralom alatt Budának nem csak
haladását láttuk megakasztva, de annyira vissza
esett, és megrendült, hogy kisebb ügyek mellett
építeni. A törökök mint Konstantinápolyban vittek
a győzelem kintéket, és mint kintéket.

A török nem hogy újat építetett volna, de
pusztulni hagyta a meglévő épületeket.

És az or. művelés egy korszakot kezdett Budán, ahol a földművelés
latta, hogy a művelés és épületek megvannak a rön-
gálva, a magyar híres udvarában pedig színt építettek.

található. Megmaradon követnek kisírtum akarta
megmutatni a Corvin könyvtár maradványait
mert szígyallt elhanyagoltait, s így hírem embert
engedték csak be.

A köpültek helyet fakonyhok foglaltak el melyek
gyakran szolgálnak a tűz keltezésre.

Procratius írja, hogy Budán csak nemitt is dolgozt
villatokal, sőt lehet találni; az utakat be vannak
támaszra. A kiscsónyoktól elvették a templomot, minden
kipusztult, a lakások üres, meg rongáltak, csak egykét
török muszt van iparban.

Pest meg joltan van elpusztulva. Kémes egyet-
len ip híz. Az egykor gazdag társ, most gyűlést
A török nem törődött a népnek tárgyait szolgát. Egy másik utasí mon-
dja, hogy a török nem kíván most csak azt, hogy tel-
selytel, csötl, hidegtől bízta legyen, a tithet nem törö-
dik.

Az epítés nem hódolhatott, mert a magyarorszá-
gi törökök nagyott visse katona volt, akik legyek
kezes nyakait építették.

Az építkezési akadály-
ai. Aztán az építést a török is korlátozta, mert
minden építészhez kellett kiadni engedélyt kiadni, és a

legkisebb eltérést sem engedték meg a szabálytól. Sok-
szor nagy bírágot szabtak olyanra aki engedély nélkül
építették. Azonkívül a gazdagoktól azt sem építették
mert nem merték kimeríteni mutogatni, hogy nagyott
adott ne ríjjanak rájuk.

A régi pusztulás a városfalak építkezésében
történt. Először volta pusztulás az olyan városok-
sokban, ahol nem lakott török, mert ezeket subyos
adással elfojtotta.

Mint kell isten igéjét gyümölcseiben
hallgatni.

Pármány Péter

Isten igéjének hallgatás igen hasznos az
emberek népe. Maga is szentlelkű tithetnek men-
dja, mely jó mind csak az ember hasznát mor-
ditja elő. Kétször is magnak, melyből isten frax növe-
kednek, oltoványagnak, vadragunkat szelidít; az
nek, harmatnak. Tűznek, mely megvilágosítja
éztelmeinket. Létezésünk győgyitó orvosa-
nak stb. De ha azt akarjuk, hogy isten igéjének

a tittel megmunkais
hallgatása meghozza nekünk minden jó-
kat, akkor sem előtt kell tartanunk azon his-
sábról a mely szerint Isten igéjét hallgatni kell.

Tárgyalás

Elkiünk öhajtsábol
megyünknek az ige
hallgatásában.

Hogy az ige hallgatása mindenkinek válik, az
szükséges, hogy először, elkiünk öhajtsábol megyünk
nőt hallgatásában. Elkiünkkel megyünk el, mielőtt mi-
kér a testi élet, úgy a lelki is csak akkor válik
háromunkra, ha elkiünk kívánság, öhajtsá, hogy
így tápláljuk. Gondoljuk csak meg, hogy ha
megyünk is mielőtt megyünk minden prédikációt
megyünk hallgatni. Gondoljuk meg, hogy ilyenkor
oda megyünk, ahol egyedül halljuk Isten tanítását.
Eset sem a városban, sem a nyúlán, így tárgyalási kör-
det nem hallhatni, egyedül itt a templomban. Gondol-
junk meg azt is, hogy a predikációkat innaga Ficus
Horatius szől, predikátorainak, mint tolmácsainak
szája által. Leginkább pedig azt gondoljuk meg, hogy
amikor a mi javunkra ami íjű lüünk javára
szól.

Figyelemmel hallgassunk

Másodszor szükséges, hogy figyelemmel hallgassunk
Isten igéjét. Minden más világiakkal foglalkozó gon-
dolatot hagyjunk el minden helyünk a templomban.

Ugyanis elkiünk kétség szent minden gondolatunkkal
figyeljünk az ige e mely mintegy orvosigul szolgál.
Figyeljünk úgy mint a nagy beteg, aki saját testét figyeli
az orvos utasításait. De vigyázzunk, nehogy
megszokottá, cukibajjig váljunk az Isten haragja, a
bűnösök kárhozatja, mint amily megszokott a malom
szaga a molnainak, most elkerüljék nekünk.

Harmadszor szükséges, hogy magunkra alkalmazzuk magunkra
az is kövessük hallott igeit. Mikor jött a predikátor, a kimutató.
szálljunk magunkba, ha az a bűn vagy rossz szokás meg
van bennünk. Törekedjünk el, hogy majd megjavuljunk.
Ez ne váljunk szokottá az a rossz szokás, hogy
a magunk oszmányra látván Isten igéjétük tükö-
rök, nem hogy azon igéjünk, hogy ennek nézéséből
ihergessük magunkat, hanem míg szidatunk az
ki megmutatja utasításunkat. Ekkor mindjárt úgy
mint mi mely szerencsés nép, hogy szidja, átkozza a fel-
kelő napot, mind meglátja ilyenkor a saját cselekedetét.

Elég hallottátok tehát, hogy mint kell Isten szavát
hallgatni. Eljuthat ezerszint, most sokkal jött ha nem
is ismeri valaki. Krisztus vallását, sem hogy ismerje, s
ne teljesítse parancsait. Ekkor úgy járjatok mint

Bejajás.

Buxatilis

Uris, kinek halált szexre a király levele, mely nála
vula. De ti ha eddig nem is teljesítették, ígétik parancs
szerint ~~per~~ erentil járuljatok a gyónáshoz, mert ha
nem mint szent Pál is mondotta, hogy amek földet
gondoznak, és sok csőré, és mégis csak törzset és bóját
járt hoz, az közel jár az igetiches és utolsó nyomulom
hoz; melytől öltöztetkezzen Latin minanyájunkat.
Amén.

Haximay Péter.

Beszédek.

Pályám emlékezete.

Haximay 1759. évi a b. hercegnyi Eremlyében rin-
kített anyai nagyanja házában, s itt ének nyolcadik
évig ott is nevelkedett. Először azonban atyja Péter
vité, szorzi meg János öccséhez és András nevű un-
katvérii khez egy től tanult fogadott, aki magyar-
ra kedélyű ember léte nem tudta a gyermekkel
két megérteni, és a di, a di, a di, és ismeri a többi ki-
csillt a kis Haximay első írói kísérleténél. A házi ok-
tatás után Haximay Hosszmezőn, majd Pápa-
tán járt iskolába, ahol a poetai osztályt annyira
megszerette, hogy nem is akart a felől rethorikai osz-

tályba állítani. 1775. évi iskolai év igen atyja kuzdi-
tásisa kiadta első könyvét, a „históriában összefűzött”
Magyarország geographica, azaz földi állapota, jának
leírásait, melynek gyengeségét ő maga is eléggé
ismerte. Flogy a csorbát kikerülve, több igyekezettel
lefordította Besenyei László amerikai c. könyvét, ki is
adta. Hosszán is címmel: az amerikai Pápa és
Haximay korszakán valóságra való megtekint. Pápa-
ismerekedett meg Pápa és Haximay elmaradott fordításával,
melyről a biblísthanusnak az volt a véleménye, hogy
„melyet is lehetetlen, az elke is a versenye, de a van igen
sajj rémületesekkel”, s Haximay elolvasván ezen köny-
vet, mai akkor feltette magában, hogy Pápa és Haximay k-
szakán után fogtórkedni minden erjével. Ugyanakkor
ezen könyvtár ismertette meg Baróti Szabó János ve-
sével, akinek Haximay levelet is írt diórtichonok-
ban, s ki való boldogabb, mint ő, mi is való az el-
zett levél is szintén diórtichonokban.

Iskoláinak végzetével meglátogatta Baróti-
t, akivel való találkozásán azonban sokat rontott elszívni,
felkerest Baróti is levelezni kezdett az ismertebb írókkal
Haximay világszólóval neki; mert akkoriban, az írók teszté-

nehéz tartották egymást, akik közös ábra-a haza
 iudice - törekedtek. Milyen öröm volt, ha egy-egy
 lehetőség feltűnt: „Mint repül a szél egy szájra
 más szájra: az új társ felkérés a régi kék a régi
 kék kiterjesztett karral jöveink az új elbe; kezeinkben
 tűzünk (tegeink) egymást, mint a rómaiak, hogy a
 világ megügytő megőrzésébe dőlhasunk.” Először híre volt
 a „leprekeltetlen szél” dolgozó Póczinak, a magyar
 Eugonicsnak, akinek Etelkésje után korszakos női
 hűség volt langyosunket a névre, továbbá a „minden
 kőr és mindenek köz és mindig is mindig a kőr”
 Horváth Etelkésnek és a szófarsag Barabás és a
 Távidnak.

Majd Bacsányival ismerkedik meg Horváth
 és a Barabással megindítja a Magyarok
 ot, de Bacsányival nem lehetett megfogni: helytől gán-
 uolja és jartatja Horváth alkut és rászorítja az új
 szövegünkre (a tya) jöttista (a tya) rászorítja társat
 Ern Horváth megindítja az Orpheust. Majd ki-
 adja legújabb művet, a Bacsányinak írt szö-
 vet lelelt, és örömei között kő. Báday Gedeonnal, aki
 vel együtt volt, hogy a tya ismét nagyobb költő volt,

mint Gyöngyösi. Bacsányi-jé után fordított
 nak egész sora jelent meg. Az első, hogy jó ideig mun-
 kákat kell fordítani és mindenfélét körbe valókat, „han-
 uat és nemet, újat és régi, Wilandot és Klopstockot,
 Cicert és Gallustiuszt.”

Horváth után a. elmaradott felvétel
 és rezelek el fogtak, sokkal ismerkedik meg elmon-
 nat, egy fogadtatásnak hűgővel, akinek szövege el-
 hajította kék. A fogadtatás való korszakadulát után
 utat idemnyit felkérés, aki hoz mindvégig ra-
 jongó szeretettel ragaszkodott. Majd kékjűl
 utat Pócz Lajos gróf lányát, Lophiel, Lophalom-
 ra költözött és lelelt innen irántotta az ir-
 dalmi élet.

Paradicsom

Kölcsey Ferenc

Kölcsey az életkeleti oktatását a nokaöccsével Barabással.
 Kölcsey Kálmánnal írta, aki 1846-ban Komáromba
 halt meg. Elmondja benne, hogy a rezelek nemis Törzsalis.
 életnek az erényment és szentia által lehetséges, s
 chet szövege, hogy az ember egész életét meghatározza
 elrezerint intésre. Valamennyi iránt közt az első és

legmagasztosabb az istenség imádása. Akarom
 veti tekintet az ember, mindennél találkozik egy
 végtelenül bölcs, nagy és jó, de egyszerre mint meg-
 foghatatlan lény kezének nyomával. Az Isten ima-
 dásán kívül még egy sajátosága van az embernek,
 mely az oktalannál állatnál megkülönbözteti, s az
 hála a szülői jöte' honyságáért. A családját fölne-
 veli köjkeit, de mikor eljő az érők magukra hagyja
 a sivatagban. az ember emlékezik a jöte' tem. nyek-
 r. s halálával igyekszik öket viszonzani. Szeretni kell
 az emberireget általában, de egy csoportját különre-
 szentni kell a harát. 'Ezette mindent, jómunkát,
 házunkat, házunk nejét, saját clettünkkel felkel
 áldozunk ment, (szó) e szóban: haza, foglalatlati
 az ember szeretet és isajtas' tárgyaiinak viszúsága. Ut-
 tar, atyáid által Istennel építve; ház, hol az élet dör-
 ösmentek lid. föld, melynek gyümölcse fel táplált.
 szülőid, hitvesed, gyermekeid, barátaid, rokonnaid s
 polgártársaid: egytől egyig nál' az igazán viszi an-
 nak.

Törkedniük kell ismeretkén. 'aki a köv. pályán
 akar működni, szeressen alapos, de egyszerre mind sok

oldali tudományt és előtte törre raját tsa el Temes.
 thinesis Cicero megismerésével a színoklás művésze-
 tet, művelje a hazai nyelvet, de tanuljon idegeneket
 is. Lángos szív emberben van, a szorgalom szón-
 ban az egyszerűt tetséget is magára veszi. A sok-
 saig fili' kiterjedéssel az embert: az a tettei akarata
 je az előtti a tapasztalás, tanulási, figyelem és gond-
 kora erőse, az utóbbi - így egy mint a lélek és test
 több. tetséget - a folytonos gyakorlás növe li. Le-
 gyen az ember bátor szívű, de valogassa meg, "mint
 is mikor is miként kell szilani is tenni." ez a bölcs-
 ség nagy titka szívől szabályokat adni nem lehet.
 Az élet küzdelmeiben nem szabad elüggedni a meg-
 gyűlölt az emberket, feldozni kell értéke dicsőség-
 vagy nélkül, szeretet, akkor szeressük meg az igaz nagy-
 ragot, mely a karakter állandóságán épül föl. Ha Befejzés
 nem engedjük öt lelkeinket a pillanatnyi gyönyö-
 röknek, hanem elvünkkel hűven elvegyünk, eljűnk
 majd a boldogságot is, mely nem igyik, mint a költésig
 telgesítése ből is a nemzőnőisből származó ide nyuga-
 lom.

Apponyi Albert gróf

Kossuth Lajos halála

(Elmondotta 1894. március 23. a képviselőházban.)

Bemutató

Egy grófzoló nemzet nemben kell berzelnünk a világ színe előtt. Mert azt szeretettük el, ki most távoztólunk is oly közel volt, mint midőn kizártunk volna. Mit még ott magányában is a népnek hozolatta veli körül. De hát ki volt Kossuth Lajos?

Tárgyalás.

Ezt most világosan meg tudjuk mondani, mert a halál oxellője szit oszlatta a körülvette levő ködöt. Előnkbe tűnik a régi, az ő ideje előtt állaggyarország, a gyönyör, a szerezetlen, az elmaradott Magyarország. Lehet hirtelen fellépő, s harsaját együgyűség, nagyság, hatalmasság teszi. De hát ő az ország honalapítója köré tartozik. De igaz, hogy nem egydül, hogy még sokan voltak a nagyok, a jelek, a fejtűk, de a régi állapotok korhadása meg-hunított volna minden törésvet, ha Kossuth nem-samodéja és az emberek fölött való rettentő hatalma azokat szitnum törte. De hát a honalapító köré tartozik, és a világ történelmének könyveinek első lapjain foglal-hat. A nemzet pedig nemcsak egy új színből szület

Befjezés.

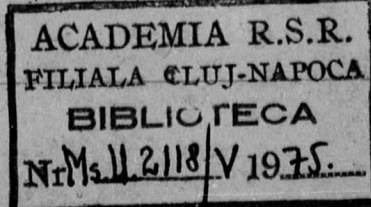
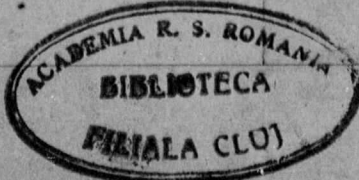
talál.

En azonban t. ház, nem tartom elégséges - Athaloroxati járadék. nek azokat mi hirt a t. elnök határozzata ba foglalt. Ezét betűjertem én is javasloctom. Ki kéregek nek tartom, hogy mivel az Ísten Gondosra aildorha-tattlan regrese kizárta körülvette Kossuth Lajos hozomik fia, a képviselőház a nemzet halotyjának temetését egyik dolgot maga intézze el. Tudom a temetés, a szertartás és a szertor felállítás költségeit. Vegyen részt a képviselőház a temetésben szegyen a ho-porsora hozzon. De állitassa haza a hantokat szin-ten a maga költségein. Egy emlékszóval felállítását hogy lehetne s ind. tam gyűjtés tere. Esetre az országot a gyász hírvet. Igyekezze ki resztet az ellenség családjaival. Igyekezze az ország nemzeti népeket váromnak mondjon ha láis kizárta a haza nagy-fa iránt támasztott vándoroztatást s ajándékát.

Bélt. 1912. Vp. 8.

Tartalom.

Szám	A szerző neve.	A mű címe.	Lapok
1.	Vörösmarty Miklós	A két szomszédvár	1-13.
2.	Arany János.	Az első lépés	14-17.
3.	Gyulai Pál.	Emlek beszéd Arany János felett	18-22.
4.	Arany János.	Főka ördöge	23-28.
5.	Kölcsey Ferencz.	Mohács	28-33.
6.	Kölcsey Ferencz.	A magyar nyelv ügyében	33-36.
7.	Deák Ferencz.	A lengyelek ügyében	36-37.
8.	Mittelman az Alsóból.		38-47.
9.	Deák Ferencz.	I. Fővárosi javaslata	48-61.
10.	Kölcsey Ferencz.	Berzsenyi Dániel felett.	64-66.
11.	Deák Ferencz	II. Fővárosi javaslata	66-70.
12.	Arany János	Buda halála	70-80.
13.	Götvös Főúrfi bár.	Emlek beszéd Vörösi Dom Lándorral	81-86.
14.	M. Tullius Cicero	Védő beszéd a Luciusius Archia ügyében.	87-91.
15.	Főkai Mihály	Az új földesúr. Regény	92-101.
16.	Cicero Cato elmar	Az öregúrrol	104-110.
17.	Heminy Zsigmond bár.	Id. Tassulanyi Miklós báró	111-114.
18.	Kossuth Lajos.	A hadserő megajánlása ügyében	114-116.
19.	Kabony László	Prigetvár vstroma	127-130.
20.	Pauler Gyula	Krimja költő utolsó évei.	130-135.

FINIS